

Dokumenttype	NOU 1987:3	Dokumentdato	1986-12-15
Tittel	Sjømannskontorenes fremtidige arbeidsoppgaver og organisasjon.		
Utvalgsleder	Wendelborg Ivar		
Utgiver	Kommunal- og arbeidsdepartementet		
Oppnevnt	1985-08-06	Sider	77
Kapittel	1 Sammendrag og konklusjoner 1.1 INNLEDNING		

Utvalget ble oppnevnt av Kommunal- og arbeidsdepartementet den 6. august 1985 med det formål å fremme forslag om sjømannskontorenes fremtidige arbeidsoppgaver, organisasjon og administrative tilknytning.

Mandatet er gjengitt i sin helhet i innstillingen under kapittel 2.1.

Utvalget har tatt utgangspunkt i Rasjonaliseringsdirektoratets forundersøkelse og rapport 1983:11 og utviklingen innen skipsfartsnæringen.

Utvalget foreslår vesentlige endringer i forhold til eksisterende organisasjon og oppgavefordeling. Flere av utvalgets forslag medfører at nåværende arbeidsoppgaver skifter karakter og omfang. Enkelte oppgaver er det ikke lenger behov for og andre må rederiene kunne ta seg av. Det er likevel mange forhold ved yrkesutøvelsen som sjømann som fortsatt begrunner og underbygger behovet for offentlig kontroll.

Utvalgets forslag til forenkling sammenholdt med forventet utvikling for skipsfarten vil innebære en ikke ubetydelig reduksjon av den totale arbeidsbelastning ved sjømannskontorene. Dette forhold mener utvalget må få betydning for sjømannskontorenes antall, lokalisering og bemanning.

Utvalget har lagt vekt på å oppnå klare administrative linjer og en oversiktlig og enkel kompetansefordeling mellom arbeidskraftmyndighetene og sjøfartsadministrasjonen. Sjømannskontorene foreslås skilt ut fra arbeidsformidlingen som en egen ytre maritim etat under Direktoratet for sjømenn.

Kapittel 1

Sammendrag og konklusjoner

1.2 KORT OM UTREDNINGENS ENKELTE KAPITLER

Kapittel 2 beskriver bakgrunnen for oppnevning av utvalget, utvalgets mandat og sammensetning. Videre er det gjort rede for utvalgets tolkning av mandatet og de rammer som er lagt til grunn for arbeidet.

Kapittel 3 inneholder en kort historikk over sjømannskontorenes utvikling fra omkring år 1700 fram til i dag, mens kapittel 4 gir en kortfattet fremstilling av dagens arbeidsoppgaver og organisasjonsmessige oppbygging.

Kapittel 5 gir en fremstilling av de grunnleggende forutsetninger utvalget har bygd på i sine vurderinger. Utvalget har lagt til grunn at konvensjoner vedtatt av det internasjonale arbeidsbyrå (ILO), og som er ratifisert av Norge, danner en formell ramme for utvalgets arbeide. Kapitlet inneholder et sammendrag av de mest aktuelle ILO-konvensjonene. I forhold til norsk lovgivning har utvalget stilt seg fritt til å foreslå endringer.

En vesentlig forutsetning for utvalget har vært utviklingen innen skipsfartsnæringen. Utvalget har lagt et tidsperspektiv mot år 2000 til grunn for sitt arbeide. I løpet av den tiden utvalget har vært i arbeid, har det skjedd omfattende endringer innen næringen. Det har derfor vært nærmest umulig å kunne beregne størrelsen på flåten og antallet sjømenn i et

fremtidsperspektiv. Utvalget har likevel forsøkt å antyde tallgitte prognoser.

Kapittel 6 inneholder en beskrivelse av de enkelte arbeidsoppgaver sjømannskontorene har i dag, en vurdering av disse og utvalgets forslag til endringer. De viktigste arbeidsoppgaver, eller funksjoner som utvalget har valgt å betegne dem, behandles hver for seg for oversiktens skyld.

Kapittel 7 gir en fremstilling av dagens organisasjonsmønster og utvalgets forslag til endringer på bakgrunn av de foreslåtte endringer i arbeidsoppgavene.

Kapittel 8 behandler bemanningen av de sjømannskontorene som skal beholdes, og forslag til omdisponering av overtallig personale.

I kapittel 9 oppsummeres nødvendige regelverksendringer. Utvalget har begrenset seg til mer generelle anvisninger og til lover og noen av de viktigste forskriftene.

I kapittel 10 antydes hvilke administrative og økonomiske konsekvenser utvalgets forslag vil medføre. Det trekkes også opp en tidsramme for gjennomføringen av utvalgets forslag.

Kapittel 1

Sammendrag og konklusjoner

1.3.1 Grunnsyn

Utvalget mener det fortsatt er nødvendig å dekke en rekke offentlige oppgaver som i dag er tillagt sjømannskontorene, og at mange av disse oppgavene best og mest rasjonelt bør utføres regionalt. Utvalget er videre av den oppfatning at desentralisering bør være et mål i seg selv. På denne bakgrunn mener utvalget det fortsatt er behov for å opprettholde sjømannskontorer, men i redusert antall i forhold til i dag.

Kapittel 1

Sammendrag og konklusjoner

1.3.2 Sjømannskontorenes fremtidige arbeidsoppgaver

Utvalget foreslår at tvungen offentlig arbeidsformidling av sjømenn oppheves. Dette innebærer at også tørnordningen må falle bort. Arbeidsformidling av sjømenn foreslås å skje på samme måte som for arbeidssøkere i land. Formidlingen kan skje gjennom de vanlige arbeidskontorene som et servicetilbud overfor dem som ønsker å benytte seg av tilbudet. Dette betyr at sjømannen kan velge om han vil søke rederiet direkte eller gå via arbeidsformidlingen. For sjømannskontorene betyr dette at de blir fritatt for en rekke arbeidsoppgaver.

Det foreslås opprettet et eget register over arbeidsledige sjømenn. Kriteriene for innhold og oppdatering av dette registeret må utformes i samarbeid mellom Direktoratet for sjømenn og Arbeidsdirektoratet.

På grunnlag av nye bestemmelser om ansettelse i sjømannsloven, mener utvalget forhyringsbegrepet er foreldet. I stedet bør det dreie seg om inngåelse av ansettelsesavtale for sjømenn. Ansvaret for selve avtaleinngåelsen bør overlates til rederiene.

Utvalget foreslår å opprettholde seleksjon av sjømenn som en viktig oppgave for sjømannskontorene. Seleksjonen knyttes til utstedelse av sjøfartsbok og gjøres gjeldende for alle arbeidstakere til sjøs - også innen

offshorevirksomheten.

Seleksjonen må baseres på noen få og klare kriterier, og skal først og fremst skje på grunnlag av fremleggelse av politiattest. En eventuell utelukkelse registreres i kode i det sentrale sjømannsregister. De tidligere nektelseskartotek ved sjømannskontorene, i Arbeidsdirektoratet og ved visse utenrikssstasjoner nedlegges.

Utvalget mener offentlig kontroll gjennom mønstring bør opprettholdes. Det foreslås imidlertid forenklinger, og selve mønstringsbegrepene blir omdefinert.

Utvalget mener påmønstringskontroll bare er nødvendig ved første gangs tiltreden på fartøy etter at ansettelsesavtale er inngått. Kontrollen skal rette seg mot sjømannens helse, vandel og kvalifikasjoner foruten at ansettelsesavtalen skal gjennomgås. Ved de fleste andre tiltredelser av tjeneste på det enkelte fartøy, vil det bare være nødvendig å sende melding til det sentrale sjømannsregister.

Utvalget foreslår at ommønstring ved mønstringsmyndighet må finne sted ved alle endringer av ansettelsesavtalen eller tjenesteforholdet, som innebærer andre krav om sertifikater, kvalifikasjoner eller tillatelser, enn de som ble kontrollert ved påmønstringen. Dette innebærer at ommønstringsforretningen vil få økt betydning i forhold til dagens ordning.

Utvalget mener avmønstringskontroll bare skal foretas ved opphør av ansettelsesforholdet til rederiet. Ansvar for riktig økonomisk oppgjør overlates til partene, men sjømannskontorene kan bistå etter anmodning. Avmønstringsforretningen bør kunne skje ved at skipsføreren sender avmønstringmelding til nærmeste sjømannskontor.

Utvalget mener ordningen med forenklet mønstring for ambulerende mannskaper kan falle bort.

Utvalget mener sjømannskontorene bør foreta hyppigere mønstrings- og bemanningskontroller om bord i det enkelte fartøy, enn det som er tilfelle i dag. Slike kontroller kan foretas med utgangspunkt i data fra det sentrale sjømannsregister.

Utvalgets forslag vedrørende sjømannskontorenes arbeidsoppgaver i fremtiden, bygger på forutsetningen om at det eksisterer et sentralt sjømannsregister. Det er videre en forutsetning for at sjømannskontorene skal kunne løse sine kontroll- og andre oppgaver at dette registeret er mest mulig ajour og at det inneholder alle nødvendige opplysninger om sjømannen, skip og rederi.

De lokale sjømannsregistrene forslås nedlagt. Utvalget forutsetter at sjømannskontorene bør få en mer fremtredende rolle når det gjelder oppdatering av det sentrale sjømannsregister. Hovedregelen bør være at i de tilfeller myndighetsutøvelse er lagt til sjømannskontoret, så bør oppdatering av det sentrale register skje samtidig.

Utvalgets flertall, alle bortsett fra et medlem, mener sjømannskontorene bør forestå saksbehandling og utstedelse av maritime sertifikater. For å lette dette arbeidet og sikre lik praktisering ved alle sjømannskontorene, bør regelverket gjøres tilgjengelig via EDB.

Utvalget mener sjømannskontorene fortsatt bør ha en rolle som serviceorgan for yrkesgruppen sjømenn. Veiledning vedrørende utdanningsmuligheter, trygde- og pensjonsrettigheter osv., er slike oppgaver. Mer praktisk rettede oppgaver i forbindelse med tjenesten til sjøs, som sjømannskontorene tidligere i noen utstrekning har tatt seg av, bør ivaretas av rederiene.

Enkelte sjømannskontorer er pålagt viktige beredskapsoppgaver under en eventuell krigs- eller krisesituasjon. Utvalget foreslår ingen endring her.

Kapittel 1

Sammendrag og konklusjoner

1.3.3 Sjømannskontorenes fremtidige organisasjon

Utvalget har vurdert organisasjonsspørsmålene med utgangspunkt i forslagene om hvilke arbeidsoppgaver sjømannskontorene bør ha i fremtiden, og forventet total arbeidsbelastning på bakgrunn av fortsatt reduksjon i antallet sjømenn. Det har også vært et moment å søke å eliminere den uro som har vært ved sjømannskontorene på grunn av dagens organisasjonsmønster.

Utvalget har ønsket å få til et klarere skille mellom arbeidsoppgaver som relaterer seg mot sjøfartsadministrasjonen og de som sorterer under arbeidsformidlingsetaten. Utvalgets forslag innebærer at sjømannskontorenes arbeidsoppgaver for det alt vesentlige heretter vil høre inn under sjøfartsadministrasjonen.

På denne bakgrunn foreslår utvalget at det administrative ansvaret for sjømannskontorene overføres fra Arbeidsdirektoratet til Direktoratet for sjømenn.

Utvalget ønsker å opprettholde sjømannsnemnda og tilsynsnemnda som styringsorganer, mens sekretariatsfunksjonen for sjømannsnemnda overføres til Direktoratet for sjømenn. Nemndene skal fortsatt dels behandle enkeltsaker og dels fungere som rådgivningsorgan når det gjelder sjøfartspolitiske spørsmål av betydning for yrkesutøvere til sjøs.

Utvalget mener det er grunnlag for å opprettholde 9 sjømannskontorer. Ved vurderingen av hvor disse bør ligge, har faktorer som geografisk fordeling, antall sjøfolk og det totale befolkningstall for regionen, maritime skoler, kommunikasjonsforhold, beredskap m.v. vært av betydning. Sjømannskontorene foreslås opprettholdt i Oslo, Tønsberg, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Ålesund, Trondheim, Bodø og Tromsø.

Kontorene foreslås gitt en basisbemanning på 5 personer, bestående av: mønstringssjef, assisterende mønstringssjef, mønstingskonsulent og 2 kontorfullmektiger. Ved de større kontorene er det behov for flere mønstringskonsulenter og kontorpersonale.

Utvalgets forslag innebærer at det totale antall ansatte ved sjømannskontorene mer enn halveres.

Utvalget foreslår konkrete krav til utdanning og praksis for mønstringssjef, assisterende mønstringssjef og mønstringskonsulent. En forutsetning for utvidet desentralisering av arbeidsoppgaver er en høy kompetanse lokalt. Det pekes også på behovet for opplæringstiltak og hvordan dette bør dekkes.

Kapittel 1

Sammendrag og konklusjoner

1.3.4 Konsekvenser av forslagene

Det blir nødvendig med omfattende regelverksendringer på grunnlag av utvalgets forslag. Sysselsettingslovens kapittel III foreslås opphevet, bortsett fra bestemmelsene i enkelte av paragrafene som bør omformuleres og overføres til en ny lov som inneholder bestemmelser om sjømannsregistrering og mønstringsvesen m.v.

Mønstringsloven bør oppheves og erstattes av en ny lov.

Forøvrig bør hele forskriftsverket i tilknytning til disse lovene gjennomgås, dels oppheves og dels endres.

Utvalgets forslag innebærer at 7 sjømannskontorer nedlegges og at de maritime oppgaver som i dag ivaretas av 40 hjelpekontorer tilbakeføres til sjømannskontorene.

Utvalget forutsetter at ingen skal sies opp. Aldersstrukturen ved kontorene gjør det mulig å bygge ned organisasjonen gjennom naturlig avgang over tid, og ved å tilby alternativ tilsetning innen arbeidsmarkedsetaten.

Omorganiseringen av sjømannskontorene vi bare få mindre betydning innad i Arbeidsdirektoratet. På den faglige siden innebærer forslagene at sekretariatsfunksjonen for sjømannsnemnda overføres til Direktoratet for sjømenn, og at nektelseskartoteket opphører.

For Direktoratet for sjømenn får forslagene store konsekvenser. Direktoratet blir tilført administrasjonen av sjømannskontorene, sekretariatsfunksjonen for sjømannsnemnda, og en rekke nye faglige oppgaver. Omorganiseringen vil medføre et stort behov for opplæring både internt i direktoratet og ikke minst overfor sjømannskontorene.

For rederiene antas utvalgets forslag å medføre både administrative og økonomiske innsparinger gjennom vesentlig forenklete mønstringsrutiner.

Utvalgets forslag får betydning for budsjettene under Kommunal- og arbeidsdepartementet og Handelsdepartementet, siden det blir nødvendig med omdisponering mellom Arbeidsdirektoratet og Direktoratet for sjømenn.

Forslagene er beregnet å medføre en reduksjon over Arbeidsdirektoratets budsjett med i alt ca. 25,1 millioner 1986-kroner. Av dette må 12,3 millioner overføres Direktoratet for sjømenn, mens de resterende 12,8 millioner vil være netto innsparing på sikt.

Utvalget mener at senest ett år etter eventuelle beslutninger om overføring av sjømannskontorene fra Arbeidsdirektoratet til Direktoratet for sjømenn er fattet, bør de foreslåtte organisasjonsendringene settes i verk. Utvalget antar at gjennomføringen av alle forslagene kan skje innenfor en tidsramme på 3-5 år.

Kapittel 1

Sammendrag og konklusjoner

1.3.5 Utvalgsinnstilling

Med unntak for en dissens vedrørende maritime sertifikater, er utvalgets innstilling enstemmig.
